

AZ ERŐ ÉS EGÉSZSÉG FORRÁSA.

Rendes táplálkozásunkat ki kell egészíteni olyan tápszerrel, amely koncentráltan tartalmazza az összes tápértékeket és vitaminokat.

Az Ovomaltine árának le szállítása a legszerényebb háztartás számára is hozzáférhetővé teszi rendszeres fogyasztását.

OVOMALTINE

TÁPLÁL ERŐSÍT

az ilyen költőnek még határtalanabb nyelvmesternek s nyelv művészeknek kell lennie, mint volt bárki régi költő, meri míg a régi költő abban volt nagy, hogy a szó megújult szájában... körülbelül ahogy a gyerek a kopott kétfillérest ara-

nyosra fényesíti: az expresszionista költőnek újon kell öntenie a szavakat, körülbelül ahogy a szedőgép minden egyes nyomáshoz új betűket önt. A régi vers elbődítött, úgy vitt magával. Az új vers leteper, s nem kérdi, jössz-e...

A CSEKONICSOK

Negyvenhétezer hold magyar föld ura volt az összeomlás előtt gróf Csekonic Endre, kinek másfélezer kötetes könyvtára a múlt héten került aukció alá a Postatakarék-pénztár árverési csarnokában. Ezt a könyvtárat három nemzedék gyűjtötte, válogatta ki, több mint száz esztendő könyvterméséből. Több mint száz esztendeig ragyogta be pompa és fény a Csekonicok életét. II. Józseftől Ferenc Józsefíg mosolygott rájuk a fejedelmek kitüntető kegye. A leggazdagabb magyar urak sorában is az elsők között voltak a Csekonicok, kik sok úri passzió között ráérték a könyvgyűjtésre is. Csekonic Endre gróf és felesége raritásokra vadásztak s a kilencvenes években még együtt járták a könyvesboltokat és Endre gróf szimpatikus, Dumas-péres feje olykor érdeklődéssel merült el egy-egy régi, ritka kötetben a pultok között.

Hol vannak ezek az idők?! Az összeomlás maga alá temette a multat minden fényével, ragyogásával és gazdagságával együtt. Néhány esztendeje, hogy az öreg úr itthagya ezt a felfordult, megváltozott világot. Nincs már szükség a könyvtárra sem.

A főstrázsamester ötletei

Több mint száz esztendő történetéről, eszméiről és érdekességeiről beszélnek ezek a művek, melyeket most széthordanak a könyvritkaságok gyűjtői. Egy politikai sorozat reprezentálja azt a változatokban és meglepetésekben olyan gazdag korszakot, mely a kalapos király idejétől a hatvanhetes kiegyezésig terjed. De megtaláljuk itt, a Csekonicok árván maradt könyvtárában a világhírű tudósok standard munkáit, meg a magyar költőket és írókat is Virág Benedek-től Arany Jánosig. Bél Mátyás Notitiái, Katona História Critikája sem hiányzik. Azután vannak itt raritások a XV. meg a XVI. századból. Annyi van belőlük, hogy van köztük mit válogatni. Virgilius összes munkái a velencei Bartholomaeus de Zanis műhelyéből 1514-ből, gyönyörű fametszetekkel. Plutarchus a baseli Isengrin 1554. évi kiadásában. Plinius Froben nyomdájából 1525-ből. Virgilius Thomas Reycroft londoni kiadásában 1665-ből. A páduai királyi nyomdában készült Cicero „in usum Deplhini“ 1755-ből, kilenc negyedre-tű kötetben, velin papíron. Azután Baskerville (Birmingham) gyönyörű kvart-sorozata: Virgilius (1757.); Juvenalis (1761.); Horatius (1770.); Lukretius Carus (1772.); Catullus (1772.); Terentius (1772.); Sallustius (1773) mesés példányokban vagy Bodoni (Padua) Catullusa folióban (1794.), háromkötetes Tacitusa negyedre-tűben (1779.), Barbou (Párizs) Ovidiusa s J. W. Degen bécsi nyomtató Lucanusa. Mind utól nem ért remekei a könyvkészítésnek. De vannak itt a XV. századból való nagyszerű nyomtatványok is. Kár lenne mind elsorolni. Minek fájdtuk a gyűjtők és ritkaságvadászok szívét. Csak még azt akarjuk megemlíteni, hogy Besler híres Hortus Eystettensise (1613.) a tulipán-kultusz főidejéből az akkori kertvirágok

eredeti nagyságú metszeteivel szintén meg van a Csekonicok könyvtárában. Különbö a könyveket két korszakra oszthatnók. Az egyik a Széchenyi korában szerzett könyvek. Ezeket valószínűleg Csekonic János vásárolgatta; a Deák Ferenc idejéből valókat pedig alighanem fia, Endre gróf Deák vásárolta, csak finom és művelt emberek válogathatnak össze ilyen könyvtárat, melyben gyönyörűsége telik a könyv minden barátjának. Van itt sokféle és sokfajta könyv, de mégis van valami rendszer a gyűjtésben és akik kiválogatták, nemcsak a ruhája miatt becsülték a könyvet — ámbár a szép kötés nem utolsó dolog — hanem a tartalma, a szerzője, vagy az érdekessége miatt.

Vannak itt nagyszerű történelmi munkák, díszművek, filozófiai könyvek és van olyan, ami a legfrissebb párizsi divatról informál. Akik ezeket a könyveket olvasták és az olvasásban szórakozást kerestek, excellenciás urak, magasrangú katonatisztek, tábornokok, titkos tanácsosok, csillagkeresztes és palotahölgyek. A család nemességét 1753-ban szerzte Csekonic Pál közlegi tabuláris prókátor. József nevű fiát katonai pályára adja és Csekonic József 1783-ban főhadnagy korában egy ötlettel megveti a Csekonicok szerencsésének fundamentumát. Előterjesztést tesz József császárnak és azt ajánlja, hogy létesítsen ménésbirtokot. Addig az volt a szokás, hogy a hadsereg, ha szükség volt lovakat. Csekonic főhadnagy azt ajánlotta, rá, magánosoktól vásárolta össze a katonahagyó létesítsen a császár ménestelepét valamelyik fűben bővelkedő kamarai pusztán és ez a ménestelep lássa el a katonaságot lóval. A fenntartás alig kerül pénzbe s legalább jó lovakhoz jut a hadsereg. A császár elfogadta a javaslatot.

Ahol Csekonic gulyái legelnek...

Igy született meg 1785-ben Arad mellett a mezőhegyesi állami ménésbirtok, melynek igazgatója ugyan névleg gróf Haugwitz Károly, Mária Terézia miniszterének a fia, de a telep tulajdonképpeni megszervezője, gondozója, kormányzója Csekonic József, aki néhány esztendő alatt gyorsan avanszál és 1798-ban már főstrázsamester. 1798-ban kiűt az új török háború. Éppen kapóra jön a mezőhegyesi ménésbirtok, mert a háborúban sok lóra van szüksége a hadseregnek. De nemcsak lóra van szükség, hanem élelemre is. Már pedig úgy a katonaság, mint a lóállomány élelmezésével bajok vannak. Akkor mutatja meg Csekonic főstrázsamester, hogy mi mindenhez ért s mekkora szervező tehetség. Ló ugyanis még csak akad, ámbár a mezőhegyesi telep lóállományát a takonykór nagyon megdézsmálta, de nagyobb baj az, hogy a ló nem kap abrakot és nincs széna. Csekonic ekkor azzal áll elő, hogy a hadvezetőség a Délvidékről, ahol rengeteg a legelő, meg a kaszáló, a birtokosok marháját tereltesse fel Észak-Magyarország legelőire. Az ország középső vidékei

Ez a tökéletes lúdtalpbetét és gyógycipő!

Készíti:
SINGER GYULA
ortopédiai szakállalal
VII. Erzsébet-krt. 35
Telefon: 45-7-29
Cipőüzem v. Kocsis I.

pedig adjanak elegendő fuvar és robotost. Ezek a robotosok kaszálják le a Délvidék szénáját a katonalovak számára. A császár elfogadja ezt a javaslatot is és Csekonics főstrázsamester egyszerre tizenkétezer jobbagykaszást kommandírozott. Tizenkétezer robotos mind Csekonicsnak kaszálta a szénát. Szinte mozgósították az egész jobbagságot és minden igát. 1789-ben Csekonics már azzal áll elő, hogy mivel a szénarekvirálás nehezen megy, a földesurak azt kívánják, hogy ő szállítson szénát. Hát ő hajlandó is vállalkozni a szénaszállításra, ha húsz évre bérbe kapja a zombolyai kamarai pusztákat. Bécsben örömmel fogadják ezt a javaslatot is és Csekonics főstrázsamester húsz esztendőre bérbe veszi a Torontálban a zombolyai réteket, mezőket, holdanként negyven krajcárjával. A főstrázsamester felcsap hadseregszállítónak. A robotos kaszál neki, ő meg dirigál és liferál. Pénzt ugyan minél kevesebbet kap a kincstártól, mert pénz dolgában szűkében van maga a kincstár is. Hanem a főstrázsamester pénz helyett kap kvietanciát. De Csekonics ezt sem bánja. Neki „jó pénz” az állam.

Nádbuzogány és daru a címerben

Közben József császár meghal és II. Lipót békét köt a törökkel. Szénára már nincs szükség, ez az üzlet tehát kútba esik, de Csekonics azért nem esik kétségbe. A zombolyai nagy puszták azért nem hevernek haszontalanul. Csekonics ajánlatot tesz, hogy öt évre elvállalja a hadsereg hússal való élelmezését. Egyre-másra vásárolja a gazdáktól, birtokosoktól, örmény, cincár és oláh tőzsérektől a sovány, rideg marhát. Ez aztán mind ott legel, ott hízik a zombolyai buja fűvön és ez adja a húst a hadseregnek, meg Bécs városának. Közben azt eszeli ki, hogy ló helyeit ökröt fog a markotányos szekerek elé. A járhatatlan utakon az ökörfogatok szállítják az ennivalót a katonaságnak és ha kell: a táborban az igát is kímérik. Így aztán a hús maga fuvarozza önmagát. 1796-ban aztán, mikor lejárobba van a húszállítási koncesszió, a főstrázsamester azt ajánlja a kincstárnak, hogy örök áron megveszi az egész bérletet, Zombolyát, Csernyét, Bitovát és Csösztelket, szóval azt az egész hatalmas területet, amelyet 1781-ben, mikor elkezdődött a délvidéki kamarai praediumok kótyavetyélése, még összesen 200.404 forintba becsülte a kamara. Dehát közben, mióta Csekonics gulyái ott legelnek, megjavult a birtok is, a pénz pedig megromlott. Így aztán, mikor a kamara újra felbecsülteti, már 376.826 forint 15 krajcárra becsülik a birtokot. Rengeteg nagy pénz ez, a mai pénzben közel két millió pengőnek felelne meg, de Csekonics nem sokalja. Már akkor is tudták, hogy legalább kétszer annyit ér ez a birtok, de kinék van ekkora felesleges pénze? Csekonicsnak volt, mert szorgalmas ember volt s közben sokat megtakarított. Azután meg nem is az egész summát kellett készpénzben kifizetni. Elfogadták tőle azokat a kvietanciákat is, amikkel a szénaszállításnál adósa maradt a hadikincstár. Így lesz Csekonics főstrázsamesteré a zombolyai uradalom, több mint negyvenezer mai hold, melyhez később hozzáragadt a hosszupályai-hatezerhatszáz holdas birtok is.

Mit csinál ekkora területtel Csekonics? Megkezdi a telepítést. Mert egy birtokon mennél több a jobág, annál értékesebb a föld. Viszont a búza nem hoz annyit, mint a marha. Ezt az üzletet nem is hagyja abba és végül is kiderül, hogy az ökörhöz is ért legalább annyit, mint az örmény és cincár tőzsérek.

De a torontáli birtokoknak van egy hibája. Rengeteg itt az ősmocsár, a nádas és

leménytelen itt a szúnyog. Még pedig nem afféle egyszerű szúnyog az, ami itt terem, mert akit a torontáli csúnyog megcsíp, máliát kap tőle és belepusztul. Egész Torontál tele van ilyen szúnyogtermő mocsárral. Ezek a mocsarakon milliószámra él a vízi madár. Rengeteg itt a kócsag, meg a daru is. De a nagy nádas országban a darun és kócsagon kívül milliószámra lakik a szúnyog. Ép azért Csekonics ezeket a lápokát próbálta lecsapolni. Amit ő le nem csapolt, azt lecsapolták az utódai és a nádas helye prima termőföldet adott. Még a láp alatt is aranyat találtak a Csekonicsok.

Az öregedő főstrázsamester, aki kitüntetésképpen tábornoki rangot és Szent Istvánrendet kap, Pestre költözik és másodsor is megházasodik. Elveszi Jankovich Juliát. Új élet kezdődik Csekonicséknál és a sok báltól, mulatságtól állandóan hangos a Kecskeméti uccai emeletes ház. 1824-ben hal meg a 67 esztendőes generális. Özvegye megveszi a janovai birtokot és 1833-ban, egy évszázaddal ezelőtt szerzi meg a „zombolyai és janovai” predikátumot. Az új címerben karmaiban nádbuzogányt tart egy oroszlán; a címer felső részén pedig egy féllábon álló daru kelletti magát. Vannak ebben a címerben még griffek és egyéb cifraságok is, ellenben a darumadár és a nádbuzogány azokra a nagy torontáli mocsarakra emlékeztetnek, amelyekből milliós vagyont teremtetett az egykori főstrázsamester. A daru és a nádbuzogány hálából kerültek a címerbe.

A főstrázsamester fia katonacsaládba házasodik. Feleségül veszi báró Liphay Eleonorát, akinek nagyapja altábornagy és a Mária Terézia-rend lovagja. Apja is katona. Anyja pedig Csekonics-lány. Ő maga temperamentumos, ambíciózus, kardos menyecske. Szereti Párizst, szereti a könyveket és a színészetet. Szereti a nagy életet és tud is élni. Az akkori idők is változatosak. Mi biedermeier-időknek nevezzük ezt a kort, mely a valóságban nem is olyan csöndes és békés, mint hinné az ember. Forradalmi idők ezek. Csekonics Nepomuk János ezekben az időkben filozóf munkákat olvas és a tudományos műveket kedveli. Descartest, Helvetiust, Spinozát, Newton, Humet, Leibnizot, Rousseaut, Voltairt, Montesquieut, Saint-Simont, Fichtet, Malthust, Buffont és Humboldtöt. Jó olvasmány az ilyesmi, mikor mindenfelé forradalom és háború. Közben Csekonics Nepomuk Jánoshól valóságos belső titkos tanácsos lesz, kegyelmes úr lesz és 1864-ben megkapja a grófi titulust is, úgyhogy a főstrázsamester unokája: Csekonics Endre már mindent készen kap, amiben öröme telik az embernek. Készen kapja a grófságot, a gazdagságot, az előkelőséget, mindent. Ő csak a könyvtárt szaporítja.

Endre gróf Cziráky Konstancia grófnőt veszi el feleségül és hogy ha Endre gróf főpohárnok, akkor a felesége palotahölgy, az apósa tárnokmester és aragycpapjas vitéz; az anyósa félig-meddig francia, itt magyarosodik meg a magyar földön petit-verneuilli gróf Dezasse Lujza.

A kilencvenes esztendőkhöz Endre gróf a grófnővel még együtt járta a pesti antikváriumokat; együtt vadásztak könyvritkaságokra. Elmúltak ezek a régi idők is és a mult héten a Postatakarékpénztár jubiláris aukcióján kalapács alá került a híres Csekonics-könyvtár.

Pásztor Mihály

Minden cukorbetegnek el kell olvasni a
Most jelent meg

A cukorbeteg kosztja

Cukorbetegek részére írta: DR. HORVAY LAJOS,
a Liget-szanasórium v. főorvosa

II. bővített kiadás.

Ara P 2.60

A tartalomjegyzékből: Hogyan alakul a cukorbeteg kosztja — A cukor és szénhidrátmentes alapkoszt — Miként használjuk fel a megengedett szénhidrát-tartalmú élelmiszereket. — A csirszegény és fodyókoszt — Egy főzeléknep. — Zablisztap és más szénhidrátmentes napok — Az insulinnal kezelt cukorbeteg kosztjáról. — A cukorbeteg gyermek kosztja — Néhány ösztöne tanács cukorbetegek részére. — Idényéltapok — Konvbarcepepek

Rapható a Magyar Hírlap kiadóhivatalában:
Aradi utca 10.

Videkre való szállításhoz a portót felszámítjuk